

NOWA EWANGELIZACJA Z GNIEZNA (przegład).

W przedmowie do książki ks. Mariana Wolniewicza, *Wczoraj i dzisiaj Biblii (O tekście Pisma świętego)* (Gaudentinum, Gniezno 1994), zapowiedział arcybiskup metropolita gnieźnieński ks. Henryk Muszyński nową serią biblijną, w której będą publikować swoje radiowe katechezy biblijne, transmitowane co sobotę przez Radio Maryja ze studia w Gnieźnie, bibliści Wielkopolski. Po trzech latach Prymasowskie Wydawnictwo Gaudentinum, które podjęło się ich wydawania, może się pochwalić aż 8 tomikami już wydanymi. Są to: 1. Ks. M. Wolniewicz, *Wczoraj i dziś Biblii (O tekście Pisma świętego)*, Gniezno 1994; 2. Bp Stanisław Gądecki, *Tradycja a Pismo święte*, Gniezno 1995; 3. Abp Henryk Józef Muszyński, *Biblia – księga natchniona*, Gniezno 1995; 4. A. Świderkówna, *Biblia w świecie greckim*, Gniezno 1996; 5. Ks. S. Jankowski SDB, *Biblia w życiu człowieka i Kościoła*, Gniezno 1996; 6. Ks. Jan Kanty Pytel, *Objaśnianie sensu biblijnego w Kościele (hermeneutyka)*, Gniezno 1996; w roku bieżącym możemy oczekiwać publikacji dalszych tytułów: 7. Ks. E. Szymanek T. Chr., *Biblia – zbiór świętych ksiąg kanonicznych. Apokryfy. Pisma qumrańskie*, Gniezno 1997?; 8. Ks. B. Poniży, *Korzenie przestania biblijnego Nowego Testamentu*, Gniezno 1997? Ponieważ czas wygłaszania tych katechez w Radiu Maryja, później publikowanych razem z odpowiedziami na pytania słuchaczy, trwał zwykle 3 miesiące, stąd odliczywszy wakacje, w czasie których katechez nie ma, można spodziewać się, iż seria będzie się powiększała o trzy tytuły rocznie. Metropolita Gnieźnieński, który jest liderem ekipy do radiowej katechez biblijnej, sam będąc znanym biblistą, zapowiedział poszerzenie tego zespołu o osoby z innych środowisk. Wymienił tu nazwiska profesor Anny Świderkówny z Uniwersytetu Warszawskiego oraz ks. W. Chrostowskiego z ATK w Warszawie. Serii należy życzyć kontynuacji, tym bardziej, że publikowana ongiś w tym środowisku seria popularnonaukowa pod nazwą „Sprawy Biblijne” (Zeszyt I. Ks. J. Archutowski, *Co to jest Pismo św.?*, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1921...) urwała się po pół wieku (Zeszyt XXV. Ks. Kazimierz Romaniuk, *Motywacja napomnień w listach św. Pawła*, Poznań 1971).

Tomiki opublikowane w serii Radiowa Katecheza Biblijna podają w sposób komunikatywny te traktaty, które wyklada się w uczelniach teologicznych w ramach wstępu ogólnego do Pisma św., przeznaczając na ich wyłożenie dwa semestry z dwoma godzinami wykładowymi tygodniowo. Używany aktualnie podręcznik w tej materii wykazuje 5 traktatów i 3 uzupełnienia. Traktaty: I. Charyzmat natchnienia biblijnego (Bp Henryk Muszyński), II. Kanon ksiąg świętych (ks. J. Homerski), III. Tekst Pisma świętego (ks. A. Tronina), IV. Hermeneutyka biblijna (ks. J. Szlaga), V. Proforystyka pastoralna. Pismo św. jako księga Ludu Bożego (ks. J. Kudasiewicz). Uzupełnienia: I. Apokryfy (ks. R. Rubinkiewicz SDB), II. Pisma qumrańskie (ks. S. Mędala CM), III. Historia egzegezy (ks. R. Rubinkiewicz). Zobacz: *Wstęp ogólny do Pisma świętego*. Redagował ks. J. Szlaga, Poznań 1986. Jeśli porównamy traktaty we wskazanym podręczniku z wydanymi już tytułami w serii Radiowa Katecheza Biblijna, zauważymy, że ten dział w nauczaniu biblijnym został już zrealizowany. Abp Henryk Józef Muszyński zapowiedział, że po nim nastąpi to, co się nazywa „lectio

divina, tzn. medytatywne i refleksyjne czytanie całego Pisma świętego, nie tylko dla ubogacenia naszej wiedzy i świadomości religijnej, ale także dla uszlachetnienia naszych serc i uświęcenia życia chrześcijańskiego” (dz. cyt., s. 7). Słuchacze tych katechez zdają się tego nie uwzględniać i pytali dość często o sprawy szczegółowe z zakresu zapowiedzianej lektury ciągłej całej Biblii, księga po księdze, perykopa po perykopie. Trudno się jednak dziwić takiej niecierpliwości ze strony słuchaczy, którzy mają aktualnie jakiś konkretny problem z Biblii i szukają jego rozwiązania. Może należałoby dać słuchaczom okazję w ramach innej emisji do stawiania pytań dotyczących konkretnych tekstów szczegółowych, które są dla nich aktualnie problemem.

Zatrzymajmy się z kolei na tytule serii Radiowa Katecheza Biblijna, który dotarł do rąk czytelników pod koniec minionego roku jako pozycja 6. Autor jego należał do tłumaczy i komentatorów bardzo cenionej Biblii Poznańskiej, której trzecie wydanie w czterech tomach otrzymaliśmy w latach 1992–1994. Przetłumaczył w niej w tomie 4, obejmującym cały Nowy Testament, tzw. listy więzienne św. Pawła (Flp, Flm, Kol, Ef). Ponadto znana jest jego monografia *Gościnność w Piśmie świętym* (Poznań 1991). Jan Kanty Pytel jest profesorem PWT w Poznaniu. Jeszcze przed upadkiem komunizmu został poproszony o wykłady o Biblii jako pomniku kultury ogólnoludzkiej i arcydziele literatury powszechnej dla humanistów na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jak opowiadał, miał duże grono słuchaczy. Był więc poniekąd przygotowany do poprowadzenia radiowej katechez biblijnej. A dział, który mu przypadł w udziale, jest niesłychanie ważny w ramach wstępu ogólnego do Pisma świętego. Nazywa się hermeneutyką. To po prostu zasady interpretacji Biblii. Oto pełna metryka bibliograficzna tej pozycji: Ks. Jan Kanty Pytel, *Objaśnianie sensu biblijnego w Kościele (hermeneutyka)*, Gniezno 1996, s. 160. Jest godne podkreślenia, że Autor wykorzystał w pełni w katechezach w Radiu Maryja w roku 1995 a wydanych drukiem w roku następnym, najnowszy dokument Papieskiej Komisji Biblijnej, *Interpretacja Pisma świętego w Kościele*, wydany w polskim przekładzie w Poznaniu w 1994 r. (tłumaczył Bp Kazimierz Romaniuk). Watykański jego oryginał po francusku ukazał się pod koniec 1993 r. Słowa w tytule książki ks. Pytla „w Kościele” – hermeneutyka w Kościele, zdradzają inspirację tym dokumentem: *L'interprétation de la Bible dans l'Eglise*. Ten też wątek, że interpretacja Biblii dokonuje się w Kościele, bo Kościołowi, jego urzędowi nauczycielskiemu, zostały powierzone te księgi święte, jest cały czas zaznaczany przy określaniu zasad interpretacji Biblii jako dzieła teandrycznego tj. bosko-ludzkiego. Cały czas też odnosi się Autor do Instrukcji *Sancta Mater Ecclesia* PKB z roku 1964 oraz do Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym *Dei verbum* Soboru Watykańskiego II z r. 1965. Te tak ważne dokumenty omówił Autor w katechezie I (Pismo święte i dokumenty Urzędu Nauczycielskiego Kościoła o objaśnianiu sensu biblijnego, s. 5–16). Wszystkich katechez było 11. Trzy zostały przeznaczone na omówienie gatunków literackich w Biblii. Autor zupełnie słusznie przypomina, że do stosowania tej kategorii przy interpretacji Biblii zobowiązał już Pius XII w Encyklice *Divino afflante Spiritu* w roku 1943 a Sobór Watykański II rozciągnął to także na Nowy Testament (s. 12). Katecheza II, III i IV zostały poświęcone omówieniu sensów w Bi-

blii. Ten dział hermeneutyki nazywany jest noematyką. Katecheza V podaje sposoby objaśniania Pisma świętego. Jest to tak zwana heurystyka. Jako dzieło także ludzkie interpretacja Biblii wymaga stosowania także krytyki literackiej i historycznej, wymaganych przy wyjaśnianiu każdego tekstu napisanego w przeszłości. Tym zajął się Autor w katechezie IX (Pomoc metod historycznych dla poprawnego rozumienia sensu biblijnego, s. 118–127). Zasady teologiczne, które muszą być uwzględnione przy interpretacji Biblii jako że jest ona zarazem dziełem Boskim, zostały przedstawione w katechezie X („Badacie pisma... to one właśnie dają o mnie świadectwo” (J 5,39). Hermeneutyka teologiczna, s. 128–139). W katechezie XI (ostatniej): Sposoby wykładu Pisma świętego (proforystyka), została zaanonsowana także ta jej część, którą nazywa się proforystyką pastoralną. Pewnie ograniczony czas na antenie nie pozwolił jej rozwinąć. Szersze ujęcie tego działu możemy znaleźć we wskazanym wyżej traktacie ks. Kudasiewiczza (s. 1) oraz w książce ks. bpa Kazimierza Romaniuka, *Biblia lepiej rozumiana w przekazie duszpasterskim*, Warszawa 1994³ powiększone.

Jeśli koncepcja biblijnych katechez radiowych, którą roztoczył przed nami jej promotor abp Muszyński (tom 1, s. 5–8) zostanie do końca wykonana, szerokie rzesze słuchaczy i czytelników w całej Polsce, a może i poza jej granicami, będą miały możliwość ukończenia pełnego kursu biblijnego. Wypełnienie w krótkim czasie w latach 1994–96 I części w zakresie wstępu ogólnego daje podstawy do nadziei, że i następna część – *lectio divina* całej Biblii będzie wykonana. To jednak będzie musiało potrwać. Będzie się ciągnęło przez lata, może nawet poza Rok 2000, kiedy katolickie radiostacje zdążą się już zorganizować w sieć obejmującą kraj i zagranicę. Oby starczyło na to sił i środków. Wydaje się, że ta część programu Radia Maryja, emitowana z Gniezna, jest perłą bardzo cenną i poszukiwaną. Kto ją znalazł, ma wiele powodów do wesela. Oto powstał i realizuje się ludowy uniwersytet biblijny. Biblia dostaje się tym sposobem pod polskie strzechy. Niech Bóg błogosławi to dzieło i tym, którzy je urzeczywistniają i dalej poprowadzą w trzecie tysiąclecie.